

Cvičenie X.

Makroekonomické agregáty

Opakovanie

Na základe údajov hypotetického spotrebného koša uvedeného v tabuľke vypočítajte index spotrebiteľských cien v roku 2018.

Kategórie produktov	Váha v spotrebnom koši	Cena (€) 2017	Cena (€) 2018
Potraviny	0,35	2	3
Bývanie	0,15	120	135
Doprava	0,18	15	17
Zábava	0,12	12	15
Oblečenie	0,10	12	13
Iné	0,10	5	6

Opakovanie

- 1. Ako definujeme makroekonomické agregáty? Na čo slúžia?
 - 2. V čom spočíva rozdiel medzi HDP a HNP?
 - 3. Prečo sa do HDP započítava len hodnota finálnych statkov ?
 - 4. Ako definujeme nominálny a reálny HDP?
 - 5. V čom spočíva rozdiel medzi HDP a ČDP?
 - 6. Aké metódy výpočtu HDP poznáte? Popíšte ich.
 - 8. Akými spôsobmi viete vypočítať národný dôchodok?
 - 9. Čo je potenciálny produkt?
 - 10. Čo je medzera výstupu? Kedy vzniká deflačná a kedy inflačná medzera HDP?
-

Makroekonomické agregáty

Výpočet a příklady

Príklad 1

Z tabuľky vyberte správne údaje a vypočítajte výdavkovou metódou:

- a) HDP
- b) ČDP
- c) ND

Položka	mil. €	Položka	mil. €
Spotreba domácností	10 580	Vývoz výrobkov a služieb	18 660
Amortizácia	410	Dovoz výrobkov a služieb	16 720
Hrubé mzdy	6 763	Výdavky vlády	3 330
Súkromné hrubé domáce investície firiem	3 268	Hrubá pridaná hodnota	17 094
Nepriame dane	1 630	Čisté dane z produkcie	1 300
Renty	410	Transferové platby	579

Príklad 2

Z tabuľky vyberte správne údaje a vypočítajte dôchodkovou metódou:

- a) Národný dôchodok
- b) Čistý domáci produkt
- c) Hrubý domáci produkt

Položka	mil. €	Položka	mil. €
Hrubý zisk firiem	10 580	Vývoz výrobkov a služieb	18 660
Amortizácia	410	Dovoz výrobkov a služieb	16 720
Hrubé mzdy	8 754	Výdavky vlády	3 330
Súkromné hrubé domáce investície firiem	3 268	Čisté úroky	694
Nepriame dane	1 630	Príjmy živnostníkov	1 256
Renty	410	Transferové platby	579

Príklad 3

Z tabuľky vyberte správne údaje a vypočítajte :

- a) HDP výdavkovou metódou
- b) HDP dôchodkovou metódou
- c) HDP výrobnou metódou
- d) HNP výdavkovou metódou

Položka	mil. €	Položka	mil. €
Konečná spotreba domácností	11 380	Vývoz výrobkov a služieb	18 660
Čisté úroky	410	Dovoz výrobkov a služieb	16 620
Hrubé mzdy	6 353	Výdavky vlády	3 438
Nepriame dane	1 630	Príjmy živnostníkov	3 096
Amortizácia	680	Transferové platby	579
Renty	531	Hrubá pridaná hodnota	17 094
Súkromné hrubé domáce investície firiem	3 460	Hrubý zisk firiem	7 890
		Čistý príjem z národných výrobných faktorov v zahraničí	4 214

Príklad 4

Sú nasledujúce tvrdenia správne?

- a) Hrubý domáci produkt vypočítame ako súčet všetkých finálnych statkov (v naturálnych jednotkách) vyprodukovaných v ekonomike za určité časové obdobie.
- b) Do HDP sa započítavajú aj transferové platby.
- c) Použitie pridanej hodnoty pri výpočte HDP znamená, že sa do HDP započíta len taká hodnota, ktorá bola pridaná k hodnote produktu v každej výrobnnej etape.
- d) Rozdiel medzi HDP a HNP spočíva v tom, že do HNP sa započítava aj trhová hodnota finálnych statkov vyprodukovaných cudzími národnými faktormi na území daného štátu.
- e) Použitím pridanej hodnoty pri výpočte HDP sa zabráni viacnásobnému započítaniu medziproduktov.
- f) Výdavky domácnosti na nákup osobného automobilu sa započítajú do HDP.
- g) Ak budeme počítat' HDP v trhových cenách aktuálneho roka, hovoríme o reálnom HDP.
- h) Ukazovateľ čistý ekonomický blahobyt zahŕňa aj produkciu tieňovej ekonomiky.
- i) Deflátor HDP patrí medzi cenové indexy.
- j) Zmeny v reálnom HDP medzi dvomi obdobiami nám ukazujú, ako sa zvyšuje alebo znižuje výkonnosť ekonomiky.

Deflátor HDP

- Implicitný súhrnný cenový index
- Meria zmeny cien finálnych statkov a služieb vyprodukovaných v krajine za obdobie 1 roka
- Porovnáva nominálny a reálny hrubý domáci produkt ekonomiky

$$\text{Deflátor HDP} = \frac{HDP_n}{HDP_r}$$

$$\text{Deflátor HDP} = \frac{\sum p_1 \cdot q_1}{\sum p_0 \cdot q_1}$$

Príklad 5

Ekonomika krajiny XYZ vyrába statky A,B,C. Vypočítajte na základe údajov v tabuľke HDP v bežných cenách, reálny HDP a deflátor HDP ak je základným obdobím rok 2017.

Produkt	Množstvo 2017	Množstvo 2018	Cena (€) 2017	Cena (€) 2018
A	50	52	25	26
B	30	32	10	15
C	10	11	100	105

Príklad 6

Hypotetická ekonomika produkuje iba pizzu a kofolu. Na základe tabuľky vypočítajte:

- Nominálny HDP v rokoch 2016,2017,2018
 - Reálny HDP v rokoch 2016,2017,2018
 - Deflátor HDP v rokoch 2016,2017,2018
- Základné obdobie je rok 2016.

Rok	Pizza		Kofola	
	Cena (€/ks)	Množstvo (ks)	Cena (€/ks)	Množstvo (ks)
2016	5	200	0,75	150
2017	5,5	150	1	100
2018	6	100	0,5	110

Inflácia

Inflácia

„Nárast cenovej hladiny v ekonomike“

- ***Cenová hladina je úroveň cien všetkých SaS, ktoré sa v danom časovom období v ekonomike nakupujú a predávajú.***

Miera inflácie

Miera inflácie sa definuje ako miera zmeny cenovej hladiny.

$$mi = \frac{CPI_t - CPI_{t-1}}{CPI_{t-1}}$$

Typy inflácie z kvantitatívneho hľadiska

- **Mierna inflácia (1-9%)**
 - Ceny sú relatívne stabilné
 - Ľudia majú záujem držať hotovostné peniaze alebo ukladať v bankách
 - V ekonomickom systéme je ešte akceptovateľná
 - **Cválajúca inflácia (10-999%)**
 - Peniaze veľmi rýchlo strácajú hodnotu = klesá ich kúpna sila
 - Ľudia sa snažia vymieňať peniaze za tovary, resp. nehnuteľnosti
 - **Hyperinflácia (viac ako 1000%)**
 - Ceny sú mimoriadne nestabilné
 - Spôsobuje rozpad peňažného systému krajiny
 - Prevaha naturálnej výmeny
-

Typy inflácie z hľadiska prejavov

- **Otvorená inflácia**
 - Zjavný rast cenovej hladiny
- **Potlačená inflácia**
 - Vzniká ak štát reguluje výšku cien
 - Pri vzniku nerovnováhy na trhu, ceny sú fixované
 - Prejavuje sa nedostatkom statkov a služieb
- **Skrytá inflácia**
 - Ceny sa zvyšujú, ale uvedenú skutočnosť neodzrkadľujú cenové indexy
 - Zmeny cien nových statkov a služieb alebo cenový vývoj tieňovej ekonomiky

Typy inflácie z hľadiska príčin vzniku

- **Dopytová inflácia (dopytom ťahaná inflácia)**
 - Môže vyvolať nárast jednotlivých zložiek agregátneho dopytu, zvýšenie investícií podnikov, vládnych výdavkov, spotreby domácností, čistého exportu
 - Rast agregátneho dopytu nad úroveň potenciálneho produktu->ekonomická nerovnováha->zdroj inflačných tlakov
- **Ponuková inflácia (nákladová inflácia)**
 - Skutočný produkt pod úrovňou potenciálneho
 - Vyvoláva ju nárast cien materiálov, energií, surovín, miezd -> spôsobuje pokles agregátnej ponuky
- Cenovo – mzdová špirála

Účinky inflácie

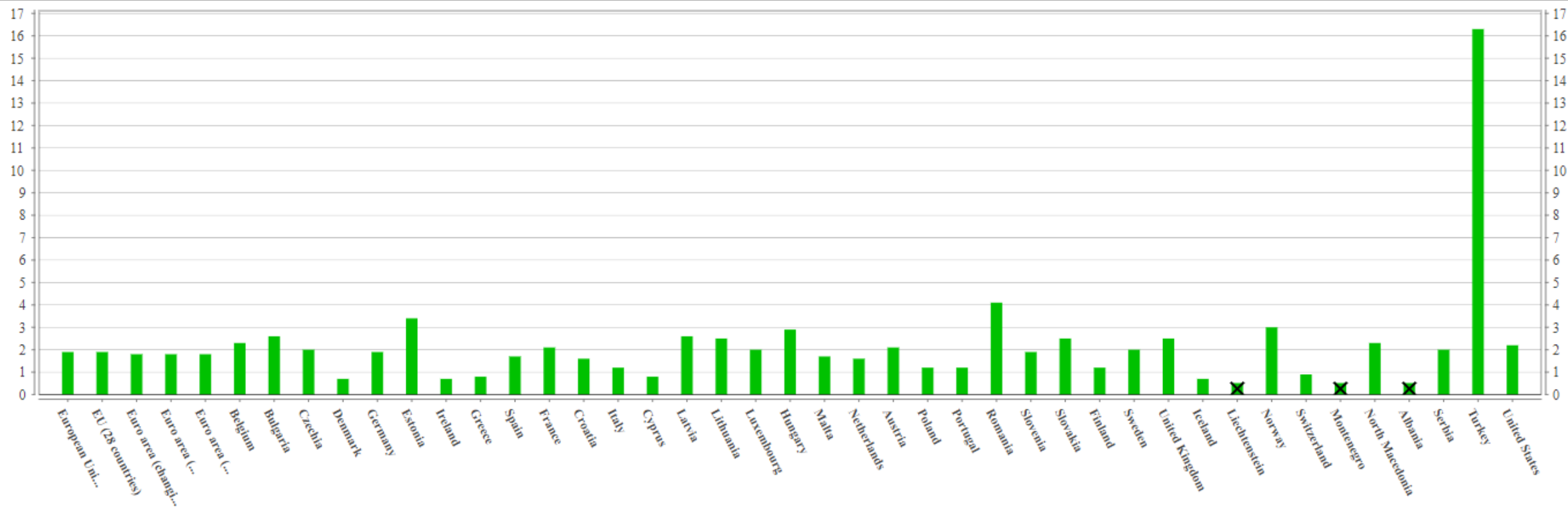
- Pokles kúpnej sily peňazí.
- Redistribúcia dôchodkov a bohatstva medzi ľuďmi. Postihuje majiteľov peňazí a veriteľov – zvýhodňuje majiteľov tovarov a nehnuteľností a dlžníkov.
- Zmeny v štruktúre spotreby.
- Výkyvy menových kurzov.
- Stagnácia ekonomického rastu.

Inflácia v EÚ

HICP - inflation rate

Annual average rate of change (%)

Harmonised Indices of Consumer Prices (HICPs) are designed for international comparisons ... [more](#)

Príklad 7

Na základe údajov hypotetického spotrebného koša uvedeného v tabuľke vypočítajte index spotrebiteľských cien v roku 2017 a 2018 a mieru inflácie. Základným obdobím je rok 2016.

Produkt	Množstvo 2016	Množstvo 2017	Množstvo 2018	Cena (€) 2016	Cena (€) 2017	Cena (€) 2018
Chlieb	190	200	212	1,50	1,52	1,55
Maslo	125	130	128	2,30	2,45	2,46
Oblečenie	85	83	90	75	80	80
Topánky	18	20	21	48	50	55
Kino	10	10	12	3	3,50	4
Jedlo v menze	151	150	152	1,10	1,10	1,20

Príklad 8

V tabuľke je uvedený spotrebiteľský kôš krajiny a váhy jednotlivých statkov v tomto koši. Vypočítajte mieru inflácie v jednotlivých rokoch, pričom základným obdobím je rok 2016.

Produkt	Váha statku v koši %	Cena (€) 2016	Cena (€) 2017	Cena (€) 2018
Statok A	20	50	52	50
Statok B	10	15	20	24
Statok C	70	3	4	6